

4

Handwritten signature

მედიცინა ნიამოგობი

საქართველოს

საბჭოთა

1920

საქართველოს

კრილოსანი.

გრიგოლ რობაქიძე—ვასილი კამენსკის
კოლაუ ნადირაძე—L'Art.
ვალერიან გაფრინდაშვილი—ჯვარის დაწერა მარგალიტზე
გრიშა ჯაფარი—სალამოები ზღვის პირზე
ინ-რე-ჟან—მეათე მუზა
სანდრო ცირეკიძე—რომანი
სერგო კლდიაშვილი—მინიატურა
ტრისტან მაჩაბელი—ქართული პოეზია
ვალერიან გაფრინდაშვილი—დავით გურამიშვილი
ლადო გუდიაშვილი—ყდა (ნიამორები)

რედაქტორი—ვალერიან გაფრინდაშვილი

აწყობა ერმალო მეგენეიშვილმა

გრიგოლ რობაქიძე.

ვასილი ვაძინსკის.

დადგება ხანი: შენც მოდუნდები:
გილალატებენ ძველნი მღერანი.
ფიქრი დაგამხობს: ვის რად უნდები:
ხმაჩახლეჩილი ბერი ვერანი.
წამოგებურვის სევდა რუსული,
გადატრუსული ვით ნაპურალი.
და მრისხანებით პირგალურსული
ალარ დაგინდობს თეთრი ურალი.
ჩაგეთესლება ტვინის ღუბეში
გადაშენების ავი შივილი:
უკანასკნელი შენი ნუგეში
იქნება მხოლოდ ბავშვის ყივილი.
ბაბუ ვასა: გვითხარ ზლაპარი:
სად დათარეშობს სტენკა რაზინი...
და გადიშლება შენ წინ საფარი:
უფა: აშტრახან: ავღან: კაზვინი.
და ვოლგა, ვოლგა დაუნდობელი—
გადაღეშილი ვნების ტბორებით:
შიგ ქერა ქალი მუდამ მდომელი:
მკერდებს რომ იზელს მრუში ზმორებით.
სიტყვა ჩაგითრევეს—ნელი: დარული:
ხანდახან კიდევ ჩაგეყვინთება.
მაგრამ ეს მხარეც ლეგენდარული
შენში უეცრათ გადაინთება,—
და ეტყვი ბავშებს: კარგი რამ არის
გველი წითელი და რქანაყარი.
წადით, აკოცეთ მიწას თამარის:
სადაც მგოსნებში ვიყავ მაყარი.

თფილისი, კონსერვატორიის ზალა,
კამენსკის იუბილეა,
1919, ნოემბრის 28.

მ. წა
11. 11. 1919

L'art.

ემონე ლაჟვარდს ყველაზე მეტად—
ტეშმარტ საზომს არჩეულ სულთა,
რომ ჩაგესვენოს ბრწყინვალე სვეტად
მარადი რწმენა და ფიქრი სუფთა.

მატყუარია სამყაროს სახე
და ორმაგობით ჩვენ წინ ირთება...
სულისთვის ყველგან აგია მახე,
როცა ღამეა, ან დღე ინთება.

არ არი სხვა გზა, არ არი არსად:
ეს მსკარადი მოეწყო ისეთე!
დაფერფლე სული და ეცვი ჯვარსა,
ვით ავაზაკი, და როგორც ქრისტე.

უარყავ ბრძოლის ცეცხლი მაცდური,
და ბრაზი ჩუმათ ჩაახჩვე სულში.
იწამე ყოფნა ჩვენი ლანდური
შორ მომავალში და შორ წარსულში.

მისაღებია ყოველი ფერი,
მაგრამ ეძიე მათში ფარული.
გასაოცარდეს სპეტაკ სიმღერით
დღის სინამდვილე, ღამე მთვარული.

ერიდე ტირილს უხეშ ჩივილით:
ეს იაფათ ყველას დაურიგდება!
და განწმენდილი მაღალ ტკივილით,
ღიმილით ყველას შეურიგდება.

ვალეკიან გაზრინდაზვილი.

ჯვარის დაწერა მარგალიტზე გოციურ ცაბარში.

წიგნიდან—უჩვეულო ჯვარისწერები.

ჩემი საცოლო—ძვირფასი ქვა—მოდის ამალით.
არა აქვს რიცხვი ქიმერიულ ნაირ შაფერებს.
დაიკარგება დღიურობის ცრუ ნატამალი,
როს მარგალიტის მოვლინება შემასხვაფერებს.

ძვირფასი ქვეები ნიღბებით დაგვესწრებთან.
თვალჩასმულ სფინკსებს შაფერობა ენალისებათ.
რანდებივით ჩვენს გარშემო ხარბათ სდგებიან
და ელფარება აირჩიეს ამაყ თვისებათ.

მღვდელის მაგიერ ტრაპეზიდან ყორანი მოდის—
უანაფორო, მუცელმოგვი, მალალი, ზანგი:
კითხულობს ლოცვებს და მძიმეა მისი ხმა ლოდის.
უცხო ფერების ფარშავანგობს ტურნირი ბანგი.

ჩვენ გავცვლით ბეჭედებს—მარგალიტი აკანკალდება.
ძვირფასი ქვეები დაითვლიან თავის იარებს.
ახლა ქიმერებს გულგრილობა ტყვილად ბრალდება—
სფინკსი-შაფერი ათრთოლებას გაიზიარებს.

სფინკსები გვირგვინს დაგვადგამენ თავზე თვლებიანს.
ოქროს ამბიონს შემოუვლის ქვების კრებული.
არ ვიცი რატომ და მშვენიერად იცრემლებიან.
სდგას პირბადეში მარგალიტი გაფითრებული.

მაგრამ თავდება ჯვარისწერა—ეგრედ ქარული.
ვეამბორები მარგალიტის კუკლას ზმორებით.
და კიდევ ერთხელ ის ყორანი, ის ედგარული
დაქორწინებას მოგვილოცავს „ნვერმორებით“!

მრ. ჯაფარი.

სალამოში ზღვის პირზე.

რამდენი მახსოვს დაბურდული წუთები—
რამდენი დღე, კივი—სოველი—
ახლაც კი მხოლოდ იმას ვუნდები,
რომ სუყოველდღე შენს წერილს მოველი.
თუმც ათას გზებად გინახულებს ოცნების რაში,
მაგრამ მე ველი სხვანაირ შენს ამბავს—
(გემი აქ ორჯერ მოდის კვირაში:
ხვალ და სამშაბათს).
მომწერე: ღარულა—მე რომ მახარებს—
შოდა, ჩემობას რომ თოვლი ეფარა—
მურიას, ნიშას, უფროს ხარებს
სიბერე ხომ არ შემოეპარა.
იცოდე—მიყვარდა მე მხოლოდ წამი,
თუ მეწვეოდა თქვენი ხსენებით,
და მწამდა მხოლოდ ერთი სიამე:
ჩემი სული რომ შენს ხელებში მოისვენებდა.
როგორც გაზაფხულის ქაფიანი და თეთრი დღე,
როგორც ყნოსვები დაბინდული მივარდნილ ბაღში,
ისე ნაზია ჩვენს გარშემო მადონნას ხელი
და ყოველმხრიდან დაგვიფარავს იგი მე და შენ.
მაგრამ მალეღვებს მაინც კიდევ თეთრი ეჭვები;
როდის შემატყობინებ, შე გლახა, თქვენს ამბავს!
ფოსტაში სიარულს მე ვერ მოვეშვები
და ყოველდღე მოველი „ხვალ და სამშაბათს“.

ინ-რე-ჟან.

მკათა ბუჩკა.

ზურმუხტის კუნძული ლურჯ სივრცის ქარგაზე.
ზღვის ნაკვთი ჩვენება ალისფერ ფარდაზე.
ტალღათა გრეხილებს ქაფების რუშები
ვით ქედებს თოვლისა, მიჰყვება ტუშები.
სხვა ქვეყნის დიდება, სხვა ძალთა მგოძნობელი,
კლდის წვერზე ადის და ძირს გადმოქანდება;
ვით მცდარი ვარსკვლავი თვალს მოელანდება...
მოისმის კივილის ხმა შეუცნობელი.

ბომბანი.

მოსწყინდა პეიზაჟი ბალახენის ქუჩის: სამიკიტნო, გაყვითლებული ხეები, მტვერი უსაქმო ქარი აფრიალებს ყურძნით დასვრილ გალალდებს.

აგონდება რუსეთი: დიდი ქალაქის ხმაური. საკონცერტო დარბაზი. ამხანაგები. სამოვართან ოცნება საქართველოზე, ქუთაისზე. გრძელი გზა. ჩქარი მატარებელი. ჯვრი იალბუჯი. მერმეთ კასპიის ზღვა. მელიტი ბაქო. გორის ატმები. რიონის ტყე—ხუთი წლის უნახავი. ბალდახინივით ნელი მატარებელი. დიდი გზა დარჩა რიონში. გამოჩნდა ბაგრატიის ტაძრის ჩონჩხი. ბოლოს ქუთაისი: ცოცხლების სასაფლაო—ჩუმი. ნელი, უდარდელი. არღანი. აპატია. შემთხვევითი ნაცნობების ნელინელ ჩამოშორება. კარჩაკეტილობა, ცარიელი იყო წლები. არავინ ახსოვს, რომ მოვლანდოს. სცვივიან ფოთლები უიმედოთ. ეფერებიან ფანჯარას. მიყვებიან ქარს.

წყაროდან აღიოდა აღმართზე. დაიღალა. კენჭი მოხვდა ქულზე. გული მოუვიდა. აინება: ციხის ყორვზე გადმომჯდარა ქალი და კენჭებს ათამაშებს.

აუჩქარა. ავიდა. შეამჩნია თეთრი თითები. გულში სარკმელი გაიღო. გრძნობა გაიშალა. გამოჩნდა გელათი, რიონის ქალა, აქარის მთები.

ქვაზე ჩამოვდა შორი ახლო. ნატრობს ქალის გამოხედვას. გამოიხედა: ქერა თმა და ამ ცასავით ლურჯი თვალები. სიხარულით თავის ხელს აკოცა.

ქალი ნანგრევებისკენ წავიდა. უნებურათ უკან გაჰყვა. შევიდენ ტაძარში. ხავსიანი ქვები პატივით ხვდებოდენ ახალ დედოფალს. უნებურათ ქუდი მოიხადა.

გახუნებული ბერი თავისებურად უხსნიდა ამაყი კედლების ისტორიას. ნელინელ ბინდში იკარგებიან სურვები და მერცხლის ბუდეები.

ქალმა საათს დახედა, ტუჩზე იკბინა და ჩქარი ნაბიჯით გავიდა ტაძრიდან. ამან ბერს ფული აჩუქა. გამოვიდა: ქალი აღარ იყო.

მთელი ღამე არ დაუძინია. ფიქრობდა საბედისწერო კენჭზე. იხსენებდა კაბის ფერს. საბანში ვერ იხსენებდა.

სადილობს. ზარი ნერვიული, სხვანაირი. სარკმელში გაიხედა და გული აუთამაშდა: კარებთან შეწუხებული სახით იდგა და რეკდა ის ქალი. აჩქარდა. სავარძლებს ბუდეები გადააძრო და გაათბო ჰაერი ხავერდის ფერებმა. დავიწყებული ყელსახვევი გამოისკვნა სარკის წინ. თმა გაისწორა და ფრთხილად გაულო კარი ძვირფას სტუმარს. აზიელი მონის მორიდებით ემსახურებოდა ბედნიერი ამაყს, უსიტყვოს, უცნობს. წავიდა აბრეშუმის შრიალით.

გალიმებული თვალებით აშტერდებოდა ქალის ფეხის ნაკვალევს. პაციენტებს აკვირვებდა მისი სადღესასწაულო ფერი და ზრდილობა.

გაიარა ზამთარმა თოვლით და მარხილებით. გაშრა მარტის ტალახები. დაცალიერდა თეატრი. კლუბი, ამწვანდა საფიჩხია და ქალაქის ბაღში გამოეფინენ გადასული მოდებით. იარა ყველგან. ველარ ნახა.

გადაეჩვია ყელსახვევის ლამაზათ გამოსკენას. თითებს აღარ ილამაზებს. მიატოვა საღამოები, თეატრი. აღარ იპარსავს წვერს ყოველთვის.

ჩაიკეტა ოთხ ოთახში. მარტო პარასკევობით გამოდის მწვანე ბაზარში და ყაფანზე. თვითონ ამზადებს თავის სადილებს: მოსამსახურეს ველარ ჰგუობს.

ოთახები არ იხვეტება. მტვერით იფარება სავარძლები, მაგიდები, ჩარჩოები. იძინებენ ოთახები და ნაცრისფერდებიან.

გაბურძგვნილი დადის კაბინეტიდან საწოლ ოთახში, იქიდან სამზარეულოში. ეშინია მარტოობის და უხარია ცეცხლის დანთება. აღამიანები არ უყვარს, აღარც გაზეთები.

გადიან წლები. ქუთაისი არ იცვლება. ძველი ბინა, პაციენტები, მარტოობა.

მთელი ღამეები ფიქრობს ბედნიერ ზაფხულზე.

ობობამ დაქსელა ყველა კუთხეები. სურათები კედლებზე გამოხუნდენ. დამტვერულ სარკეში არაფერს იხედება.

ერთხელ სიზმარში დააკაკუნეს. გაიხედა: მოსულა თავსაფრით, ფეხშიშველი. ცეცხლი დაუნთო. ქალი ხელებს ითბობდა ბუნართან და სწუხდა.

უცბათ სურათი შეიცვალა. ცხენებით მიდიან რაჭისკენ. დედოფალი მორთულა ფარჩით და ძვირფასი თვლებით. ეს—მისი პირველი ვეზირი—ამალას მიუძღვის და კრძალვით ისმენს დედოფლის ნაჩუქარ სიტყვებს.

მზიანი დღეა. აბრეშუმის ფერები ინაზებიან ცხელ სხივებში. გაპობილ კლდეებიდან წყაროები ჩამორბიან დედოფლის სანახავათ.

კადრის ჩრდილში დაისვენეს.

—პირველი ვეზირო! აქეთ ჩვენ ორი წავალთ.—ბრძანა დედოფალმა.

გაშორდენ ამალას. თეთრი ცხენებით მიარღვევენ გოლიათ კლდეებს. გული უცემს. ელის უცნაურს, კარგს.

გამოაღვიძა ზმაურობამ: სამიკიტნოში ჩხუბობდენ.

მზიარული იყო მთელი დღე.

მეორე ღამესაც მოვიდა სიზმარში. შეხედენ ძველი ნაცნობებიც. უამბო თავისი მარტოობა, ტანჯა. ქალს შეეცოდა, მოეფერა. გააქრჯოლა მისმა შეხებამ.

წასასვლელათ ადგა სავარძლიდან ძვირფასი სტუმარი. ფარჩა მტვერით დასვროდა. გაუწმინდა. ბოდიში მოიხადა.

დილიდან არავინ მიუღია. მთელი დღე სწმენდა. ობობას ბინა არ დაუტოვა: სურათებმა ჩარჩოებიდან გადმოიხედეს და სარკე გაპარსულ სახეს იზიდავდა.

შეიცვალა:

დღისით პაციენტებს იღებს, ამოქნარებს, სადილობს ზარმაცათ, გამვლელებს ათვალეურებს.

როცა შებინდდება, გამოცოცხლდება. ჰხვეტავს, სწმენდს სავარძლებს, დაალაგებს მთელ ბინას.

პირს გაიპარსავს. ბუხარში ცეცხლს დანთებს. აღლვებული გამოისკვნის ყელსახვევს. ასე მორთული გაიარს გაჩირღდნებულ დარბაზში. მხიარული დაიფშენეტს ხელებს.

ნავახშმევს მორთულობას სკამით თავთან დაიწყობს და სიზმრისთვის დაწვება სუფთა ლოგინში.

ძილში ავიწყდება ბალახვანი, ავთმყოფები, მარტოობა. ფეხაკრეფით მოდის ძველი მეგობარი. იხსენებენ პირველ შეხვედრას. მიდიან გელათში, მოწამეთაში. უხარიათ მონასტრის სიმშვიდე. მოგზაურობენ უცხო ქვეყნებში. ითოშებიან მოსკოვის ყინვაში და თბებიან ეგვიპტეში.

სერგო კლდიაშვილი.

ქმინდა ქალწულის ცისფერი გადმოსუფვა ციდან ქვეყანაზე.

P. S. ძვირფასო სანდრო! ჩემთვის ამ ქვეყნის გარდა არაფერი არის. მე ძალიან უბედური ვარ რო ვერ მივიღე ზეცა, —ის ხშირათ გამშვიდებს შენ, ჩემთვის კი ცარიელია, —მაგრამ არის წუთები, როცა მეც, წარმართს, მომელანდება გახსნილი თალი და წმიდა ქალწულის გადმოხედვა.

სათაურსა და მინაწერს შუა, რომელიც ახლა ცარიელია, იყო სტრიქონები. შენ იცი, რომ სიტყვა უფრო ძლიერათ მათობს ვიდრე ყვავილის სურნელი ან ღვინო, როცა ჩვენ ჩავდივართ სარდაფებში, მაგრამ აქ უნდა გამოვტყდე ჩემს სისუსტეში, —მის ღვთიურ გადმოხედვას, რომელიც ვიგრძენი ერთ საღამოს, ვერ შევკადრებ ჩემს სტრიქონებს ძონძებიდან.

ჩემი ძვირფასი ქალბატონი მაპატიებს შიშს და სიძუნწეს—მას ხომ მრავალჯერ აღერსით მიუღია მოხუც დიაკვნების გაურკვეველი ლოცვა—და გამხდის ღირსათ დაუჭირო უზანგი მისთვის განწირულ რაინდებს, რომლებიც კვდებიან იმედით, რომ წმიდა თვალებმა სიყვარულით გადმოხედა მათ.

ტრისტან მაჩაბელი.

ქართული პოეზია.

კოლაუ ნადირაძე. ბალდაჩინი. ქუთაისი. „შეოცნებე ნიამორების“ გამოცემა. პოეზიის დღე. 7 მაისის გაზეთი. მწერალთა კავშირის საბჭოს გამოცემა.

ეს სათაური ღირსეული გვირგვინია წიგნის. ერთი მიღწევა ნადირაძის არის სათაური, რომლითაც მთელი წიგნი განათებულია, როგორც შავი მეტეორით. „ბალდაჩინის“ ავტორი არის 1916 წ. ყანწელი. იღებდა მონაწილეობას ყველა უკანასკნელ წლების ლიტერატურულ ბრძოლებში. უკვე პირველ ლექსში, რომელიც რამოდენიმე მოკლებულია ფორმას, მოსჩანდა ავტორის განსაკუთრებული და დიდი ნიჭი. სხვა კეთროვან სტრიქონებ შორის მის პირველ ლექსში იყო ეს სტრიქონები:

„მკლავებში მახრჩობს მე ვიწრო კვალი—ავზნიანი და ცოდვებით მთვრალი.

„ბალდამს აქცევენ რუხ ქვაფენილებს ქუჩის მნათობთა თეთრი თვალები.“

ლექსი გავარდა ყუმბარასავით და ზედმეტი აღეგება გამოიწვია ფილისტერების ბანაკში. მოხვდა ეს ლექსი პიესაში, (შალვა დადიანის „გუშინდელი“), როგორც ფუტურისტული კურიოზი, გამოიწვია პაროდები. ნადირაძე არის ჯიოკონდას რაინდი და მისი პოეტური ღერბი დამშვენებულია მონა—ლიზას ღიმილით.

„ბალდაჩინის“ ავტორი ქეშმარიტი და ამაყი პოეტი. ის არასდროს არ ეძებდა იაფ პოპულარობას და შეიძლება ის არის ყველაზე უფრო დაწყვეტილი პოეტი. ის მიმართავს სამშობლოს ერთ ბრწყინვალე ლექსში შემდეგი სიტყვებით:

„გაუტანელი შენი გული—დღეს ვის არ ელტვის!

და მხოლოდ ჩემზე შენი მტრობა აღარ დასცხრება,

და სამუდამოთ უწამები დარჩება შენთვის

ჩემი ტირილი, სიყვარული და დამარცხება.“

ყველაზე უფრო ნაკლებათ ახასიათებს ნადირაძეს კომპრომისი; ის არასოდეს არ შეურიგდება ბრბოს და პოეზიას სამიკიტნოზე არ გაცვლის... კოლაუ ნადირაძე იშვიათი სტუმარია ქურნალების. (გაზეთებში გამოსვლას ის პრინციპიალურად უარყოფს), მაგრამ ყოველი მისი ახალი ლექსი არის კიდევ ერთი გამარჯვება შემოქმედების ეკლიან გზაზე. როდესაც მან დაბეჭდა ლექსი—„ბალდაჩინი“ ნიამორების მეორე ნომერში, ყოველმა ობიექტურად განწყობილმა მკითხველმა იგრძნო, რომ ჩვენი ლირიკის სატურნირო მოედანზე გამოვიდა ახალი მხედარი.

„ვინ შეგვახვედრებს: ვის უნდებვართ, ვინ მოგვიგონებს?“

ამისთანა სტრიქონის დაწერა შეუძლია მხოლოდ დამწიფებულ პოეტს.

„უნიჭო პიესის—ამ სიცოცხლის ორი მასხარა“—პოეტი და მისი ლანდი დაშორდებიან ერთმანეთს:—

„ქუჩის ძაღლები გვიტირებენ ხელის გახსნაზე“—

შეიძლება ეს სახე არის ყველაზე უფრო ინტიმური სახე ქართულ პოეზიაში.

კოლაუ ნადირაძემ გამოიგონა „დახაშმული მთვარე“ და ვარსკვლავების „მწვანე ფანდები“. მის ლირიკაში მყრალი და ნაზი სახეები ენაცვლებიან ერთმანეთს, როგორც ორი საოცარი ნიღაბი. რასაკვირველია კოლაუ ნადირაძემ განიცადა ვერლენის და ლაფორგის ნაყოფიერი გავლენა. თუმცა ჩვენში ლაფორგის და ირონიის პირველი მოციქული არის ტიციან ტაბიძე, მაგრამ ნადირაძე სრულიად დამოუკიდებელია ტაბიძიდან. ირონიის მეშვეობით არის შთაგონებული ნადირაძის შედევრები: „პატრიოტული

„ნადირაძის პოეზია“
„ნადირაძის პოეზია“
„ნადირაძის პოეზია“

ეკოლოგა“ და „ყალბი ავტობიოგრაფია“.

„ბიოგრაფიას უსათუოდ დასწერენ ჩემზე—

უნდა ვეცადო, რომ გამოვდგე ყველაზე კარგი,
რომ დიდ ბრალდებათ არ დამადვან ჩემ ვიწრო მხრებზე

ამ ბებერ ქვეყნის უსარგებლო და მძიმე ბარგი“.

ამისთანა ირონია ჯერ საქართველოს არ მოლანდებია. ქართული პოეზია იამაყებს ამ
ოთხი სტრიქონით, როგორც თავისი უმძაფრესი მიღწევით. აი სტრიქონი ტრიოლეტიდან:

„ვინ იცის დედოფალს რად გაელიმა“ („ვერსალი წვიმაში“)

ამისთანა სინაზე ნაკლებათ ახსოვს ჩვენს პრიმიტიულ პოეზიას. მომყავს ოთხი სტრი-
ქონი ლექსიდან: „საქორწინო მოგზაურობა მთვარსთან ერთად“:

„ჩვენ დიდი გზებით მოსული ვართ და წავალთ მალე,

როგორც ბავშვები დავატარებთ არშინ კაბებს,

ჩვენი ცრემლები დიდ ქალაქში ვერსათ დავმალეთ

და გვსურს ვეწვიოთ ახლა სტუმრათ სულ მცირე დაბებს“.

ამ შესანიშნავ სტრიქონებს ვერ დასწერდა ვერც შანშიაშვილი, ვერც გრიშაშვილი
და ვერც გალაქტიონ ტაბიძე. ნადირაძის ლექსი „ოცნება საქართველოზე“ დაჩება
ჩვენს პოეზიაში, როგორც წარსულის მისტიური ხილვა. წიგნის სუსტ მხარეებზე მე
არ მინდა ვილაპარაკო. არის უხერხული გამოთქმები, უსწორი რითმები, დროებითი
გავლენები, მაგრამ ეს ეხება წიგნის უმცირეს ნაწილს. ორი ან სამი ლექსი სრულიად
არ უნდა შეეტანა ავტორს „ბალდაჩინში“. შეუძლებელია მოთავსება ერთ წიგნში
ჰიერატულ „ტრანტულს“ და „წმინდა ფრთების“. ეს რეცენზია ოდნავადაც არ
ამოსწურავს „ბალდაჩინის“ მდიდარს და ფეერიულ შინაარსს. წიგნის გარეგნობა
არისტოკრატიულია და ბანალობის გარეშე დგას.

„ბალდაჩინის“ შემდეგ კოლაუ ნადირაძის სახელი შეუერთდება ქართული პოეზიის
თავადების კეთილშობილ სახელებს.

გაზეთს „პოეზიის დღეს“ წინდაწინ უკეთებდენ რეკლამას „სახალხო საქმეში“. იქ იყო
ნათქვამი, რომ გაზეთი იქნება „მთელი მოვლენა ჩვენს ლიტერატურაში“. დაპირება
გამართლდა:—ეს გაზეთი მოვლენაა—მხოლოდ უარყოფითი. ლექსები, პროზა და კრი-
ტიკული წერილები აქ მოთავსებული ხელოვნების შეურაცხყოფაა. გაზეთი „პოეზიის
დღე“ ბანალობის შედეგია და ამ ბანალობის ზღვაში იღუპებიან ისინიც, ვისაც ჩვენ
ვაფასებთ. გაზეთს არ აკლია ანასტასია—ერისთავი ხოშტარია, აკაკი პაპავა, კოკი აბა-
შიძე, ვ. მალაქიაშვილი, აკაკი ბერეკაშვილი. გაზეთი სანიშნოა თავისი ფორ-
მის და შინაარსის სილატაკით. გოტიეს ობელისკებივით იცრემლებიან გრიგოლ ოობა-
ქიძის სახეები, აქვს ორი—სამი იღბლიანი სტრიქონი იაშვილს, ტაბიძეს, ნიკო ლორთქი-
ფანიძეს, მაგრამ ეს მწერლები სრულიად დაჩრდილული არიან იასამანებით და ერთა-
წმინდელებით. ჩვეულებრივად კარგია „შემოდგომის აზნაურების მოზარე“, ილიას და
აკაკის მემკვიდრე—დავით კლდიაშვილი. საყურადღებოა კოტე მაყაშვილი—ჩვენი პირ-
ველი სონეტისტი, პირველი ჰექსამეტრის ავტორი ჩვენს პოეზიაში, რომელსაც სურს
„ქაობის ყვავილში“ რალაც საიდუმლო მიანდოს ერთ მარცვლიდან შემდგარ ვაჟურ
რითმებს. გრიშაშვილი, ახნაზაროვი, მკედლიშვილი ბაზელის პანთეონისთვის თუ
გამოდგებიან, თორემ პოეზიას ისინი ვერაფერს შემატებენ.

ვუსურვებ მწერალთა კავშირს, რომ ეს უნიკო გაზეთი საბედისწერო არ განდეს მის
მომავალ გამოცემებისთვის.

ვალერიან გაფრინდაშვილი.

ღაკვით გურამიშვილი.

პარალელები.

1.

ერთმა ახალგაზდა პოეტმა, რომელსაც ახასიათებს დიდი გაბედულობა და დიდი ნიჭი, სთქვა პარადოქსი: „როდესაც მე ვიყურები წარსულისკენ, რუსთაველამდის ვერავის ვხედავ“ ეს არ არის მართალი თუნდაც იმიტომ რომ რუსთაველის შემდეგ იყვნენ გურამიშვილი და ბარათაშვილი. ეს პარადოქსი იმასაც მოწმობს, რომ თანამედროვე პოეტების და რუსთაველის შორის უფსკრულია. დღეს რუსთაველი ჩვენთვის უდიდესი სახელია, მაგრამ მისი ესთეტიური დაფასება კიდევ პრობლემაა. რუსთაველის გაგებისათვის აუცილებელია იმ პოეტების შესწავლა, რომელნიც მას განაგრძობენ, მაგრამ დღეს სემირამიდის ბაღებივით კილიან ჰაერში. რუსთაველის ცოდნა შეადგენს მცირერიცხოვან ფილოლოგების და ლინგვისტების უპირატესობას, მწერლები კი რუსთაველს შესაფერისად ვერ იცნობენ. დროა დაათვალიერო რუსთაველის სახელის აკადემია, სადაც პოეტები ფილოლოგებთან ერთად შეისწავლიან ჩვენს ბუმბერაზ პოეტს.

თუ დღეს შექსპირს და პუშკინს პოეტები სცემენ, (სუინბიორნი, ბრიუსოვი, ბლოკი, ვიაჩესლავ ივანოვი), რუსთაველის გამოცემა შეუძლია მხოლოდ მეცნიერს (მარი, აბუ-ლაძე, ინგოროყვა, კაკაბაძე). რუსთაველი ჩვენთვის არის დაკეტილი სასახლე, ამ სასახლეს გაუგებარი სიტყვები სდარაჯობენ, როგორც ლომები.

ახლა იწყება ქართულ პოეზიაში რუსთაველის და ძველ პოეტების რენესანსი, თუმცა ეს რენესანსი ჯერ ლექსიკონის აღდგენას შეეხება. წარსული ეპოქები, მათი ინტიმური სტილი უფრო ძნელი მისაწოდებია. და ეს იქნება მიზანი მწერლების შემდეგი მოღვაწეობისა. თანდათან უნდა დავიბრუნოთ წარსული, როგორც პომპეია და გერკულანუმი. გურამიშვილი არის საფუძვლიანი იმისთვის, რომ ჩვენ შევიდეთ რუსთაველის სასახლეში და უკანასკნელად დავბრმავდეთ მისი ლალებით და ზურმუხტებით.

2.

გურამიშვილის ავტობორტეტი—მოჩვენებაა. მოჩვენებაა მთელი მისი ტანი—თითქმის დასველებული, ლოცვად აპყრობილი ხელები, აწეული მხრები, დაფრფლილი სახე, მისი კანკალი და შემოდგომა!

ერთი შეხედვით გავს ალტრედ მიუსეს—აბსენტით დასნეულებულს.

მისი ტყვეობა ლეკებთან, პრუსიელებთან, ტყვეობიდან გამოქცევა, ხეტიალი უდაბნოში, მონაწილეობა სხვა და სხვა ომებში და სიკვდილი თოვლიან რუსეთში გვაგონებს სერვანტესის და ვერლენის ცხოვრებას, რომელმაც თავისი დღეები გაატარა ყავახანაში, საავათმყოფოში და საპყრობილეში.

გურამიშვილი არ არის დონ-კიხოტი, თუმცა ის დონ-კიხოტს გავს, რომელიც უკვე დაბრუნდა რაინდულ მგზავრობიდან და ლოგინში კვდება. გურამიშვილი დონ-კიხოტი უნდა ყოფილიყო და ბედმა მას გამლეთობა არგუნა.

გურამიშვილი ენათესავება თავისი შემოქმედებით ფრანგ დეკადენტებს და მეოცე საუკუნის ქართველ პოეტებს. მის რითმებს და სახეებს (ხანდისხან შეუგნებლათ-ატავისტურად) იმეორებს თანამედროვე პოეზია. გურამიშვილს აქვს ქართული პოეზიის ყველა რიტმები, მისი რითმა მდიდარია და მოულოდნელი. მთელი თავისი პოეზიის ფორმით და შინაარსით ის დღევანდელი პოეტების წინამორმედეაა. გურამიშვილი ჩვენს პოეზიაში

პირველ რეალისტად და ხალხურ პოეტად ითვლება (ეროტიული იდილია-ქაცვია მწყემსი), მაგრამ გურამიშვილს აქვს გამაფრებელი სახეები, რომელთაც არ დაიხარებდა თავის ედემისტოვის ახალი პოეზიის მღვდელმთავარი ბოდღერი, („კაცის და სიკვდილის შელაპარაკება და ცილობა“).

გურამიშვილი უფრო განწირული იყო ცხოვრებიდან, ვიდრე რომელიმე სხვა ქართველი პოეტი. გურამიშვილი, როგორც ნიკო ფიროსმანაშვილი, უნდა გადაიქცეს ჩვენი ხელოვნების და ბოჰემის ლეგენდათ. ვერლენზე უფრო დააქვრივა ცხოვრებამ გურამიშვილი და, ღმერთო ჩემო, როგორი ცრემლიანი სიტყვებით, უიმედო ქვითინით შესჩივის ის ბედს თავის ობლობას. („ანდერძი დავით გურამიშვილისა“). ვერლენი ეუბნება მადონას: ჩემი პირი, შებილწული ღვინით და გინებით, ვერ ბედავს თქვენს ქება—დიდებას“. გურამიშვილს აქვს, როგორც ვერლენს, საუბარი ქრისტესთან და მადონასთან. არა ნაკლებ ვერლენზე ქონდა უფლება მშიერს, ბრუციანს, უცოლშვილოს, კოქლს, მელოტს და სამშობლოდან განდევნილს გურამიშვილს მიემართა დამწვარ სონეტებით მადონასათვის. („ვედრება ღვთის მშობლისა დავითისაგან“. ის უძახის მადონას „დავითიანში“ სიონველ ასულს—ქალწული ღვთისა მხვევლი. „მიგრილე ცოდვით საწვაგი—იესო-ქრისტეს მშობელო, განმძღე მადლით მშიერი, იესო ქრისტეს მშობელო“. „შენ საქებრად რიტორიკა არს ვით თევზი, უხმო, უტყვი, მე ვით ვიტყვი შენს ქებასა, ნაწვართი ვარ, ვით პირუტყვი“.

ქართულ პოეზიაში არავინ არ ატირებულა ისე, როგორც გურამიშვილი. მთელი ვერლენის მათხოვრობა არის გურამიშვილის ღირიკაში, არის ვერლენის ღვთის მისავობა. თავადი გურამიშვილი იყო ბოჰემა თავისი ცხოვრებით და მის პოეზიაში იშლება ბოჰემური მსოფლმხედველობა.

ჩვენ პოეზიას ყავს საკუთარი ვერლენი, სევდის და რელიგიის ორგინატობით, სიკვდილის ესთეტიკით, სოფელი, ჭერივი, ქრისტეს და მადონას მოტრფილად, სათუთი და კეთროვანი, ტბილი და შხამიანი, უსახლკარო და უსამშობლო, რუხი და ყვითელი, პრინცი და მათხოვარი, განწირული და უბედური დავით გურამიშვილი.

გურამიშვილი, როგორც ბოდღერი ადარებს სიკვდილს მხატვარს. მას წარმოუდგენია სიკვდილი, არა ჩვეულებრივად, არა ცელით ხელში: „ტურფა ხარ თვალად, ტანდა, სულად ერჩევი ჯარშია; ტანზედა დიბის ქათიბი გიხდების კაბის არშია, ფეხზედ წითელი ჩანჩური, მწვანე კემუხტის მაია“. გურამიშვილის „სიკვდილი“ გავს ბოდღერის „სიკვდილს“, რომელიც ფრანგმა პოეტმა მოიყვანა მასკალადში, როგორც მშვენიერი კავალერი („სიკვდილის ცეკვა“). გურამიშვილმა ბოდღერზე უფრო ადრე შექმნა სიკვდილის ესთეტიკა. ედგარ პოეზე უფრო ადრე შექმნა გურამიშვილმა საშინელების პოეზია:—ის აღიდებს სიკვდილს, როგორც პუშკინის ვალსინგამი ადრედებს უამს, როგორც დე-კვინსი „ღვთაებრივ ოპიუმს“. გურამიშვილი როგორც არლეკინი, ირონიულად ეტყვის სიკვდილს: „თუ შენ გვჭამ, შენ გვთბ, შენს ნაჭამს ვინ გიხვეტს, გიწმენდს, გიგავსო, თუ არვინ გიხვეტს, უთუოდ ნიფხავი ნეხვით შიგ-ავსო“. ეს ირონია სიკვდილისადმი იშვიათი მცოდენაა არა მარტო ქართულ, არამედ მსოფლიო ლიტერატურაში. გურამიშვილის პოეზია შუაზე იყოფა:—ის ბოდღერია თავისი კეთროვანი სახეებით, („საუბარი სიკვდილთან“) უფრო ხშირად კი ვერლენი თავისი აქვითინებული და უიმედო ჩივილებით („სულის ამბავი“; „ანდერძი დავით გურამის-შვილისა“).

ჩვენს კრიტიკაში უკვე აღნიშნული იყო გურამიშვილის პესიმიზმი, მისი კავშირი მსოფლიო სევდის პოეტებთან. ნიკოლოზ ბარათაშვილი უნდა ჩაითვალოს გურამიშვილის

მემკვიდრედ, რადგანაც „დავითიანის“ ავტორმა უფრო ადრე დასწერა „საწუთოს სოფლის სამღურავი“ და „კაცისა და საწუთროსაგან ცილობა და ბჭობა, ერთმანერთის ძვირის ხსენება“. მთელი პოეზია გურამიშვილის არის გაუთავებელი, „გულსაკლავი“ გოდება და მოქმედობს მკითხველზე, როგორც მიუხედავად ქვეთინი „დეკემბრის ღამეები“. თავის ნიჭის ავხორცობით გურამიშვილი დოსტოვესკის გავს: რალაც მისტიური აღტაცებით ეძლევა ის თავის დამცირებას და ათასჯერ იმეორებს თავის დაჩაგრულ ცხოვრების ამბავს—თითქოს სიამოვნებით გვიჩვენებს თავის მუწუკებს. მან სრულებით აღიარა წამების კულტი.—გურამიშვილი განმარტოებულია ქართულ პოეზიაში—მასთან შედარებით ყოველი პოეტი სევდის დილეტანტია. გურამიშვილმა, რომელიც იყო ლომონოსოვის თანამედროვე, თითქოს ჩრდილოეთის გავლენა განიცადა და თავის ლირიკას მისცა შემოდგომის ხასიათი.

თავის პოემის პირველ თავებში გურამიშვილი აგვიწვს ქართლისა და კახეთის ზრძოლას, მაგრამ მისი ეპოქა იყო მხოლოდ დეკორაცია, რომლის ფონზე სწირავდა თავის ლიტურდიას გურამიშვილი.

ის დაშორებულია რუსთაველს და თუ რუსთაველი ქანდაკებაა, გურამიშვილი მუსიკაა. წაიკითხავ, მის „დავითიანს“, სიტყვები დაგავიწყდება, მაგრამ ავტორი დაგყვება ყველგან, როგორც ორეული და შეუძლებელია მისი მოცილება. გურამიშვილი ტანჯულია და თანაუგრძობს ქრისტეს, რომელიც მასზედ უფრო ადრე აწამეს. მე არ გამიკვირდებოდა, რომ გურამიშვილს ჭრანისი ეამესზე უფრო ადრე დაეწერა ლექსი: „ლოცვა იმაზე, რომ მე ვირებთან ერთად შევიდე სამოთხეში“.

ცხოვრებას და ლიტერატურას ჰყავს, როგორც ეკლესიას, მსახურნი და კათაკმეველნი გურამიშვილი აქამდე კათაკმეველი იყო.

დღევანდელი პოეზია, როგორც ჯვარზე გაკრული ქრისტე, პირდება წამებულ გურამიშვილს ადგილს სასუფეველში—ადღგომის შემდეგ.

3.

„როდის გადაიკვალა, ან სად არის დამარხული გურამიშვილი, ნამდვილათ არ ვიცი. შესაძლოა დაკრძალული იყვეს ანტუბის მონასტერში, რომელიც მდებარეობს ხარკოვის, ჩერნიგოვის და პოლტავის გუბერნიების საზღვარზე. პოეტი ბოლოს დროს ცალის თვალით დაბრმავდა და მეორეთი სუსტად ხედავდა. გადაიკვალა მალოროსიაში—დიდ სიღარიბეში“ (ალექსანდრე ხახანაშვილი. ქართული სიტყვიერების ისტორია). პოეტი ამბობს,

„ბედს საქონრიდან თვალთ უჩანს, ქალის სახე აქვს ბრმისაო,
დაიარების ქვეყნადა ხელით მძებნელი ქმრისაო;
ვისაც ხელს მოჰკრავს, აიყვანს, ნახავს, გაუჩხრეკს პირსაო.
თუ მოეწონა დაიჭერს, თუ არა დასცემს ძირსაო“.

გურამიშვილი თვითონ უძახის თავის თავს გლახაკს, რომელიც საუნჯის გარეშე სდგას. ცნობილია მსოფლიო ლიტერატურაში ჭრანსუა ვიონის დიდი და პატარა ანდერძები. გურამიშვილის ლექსი „ანდერძი გურამის—შვილისა“ ატირების შედეგია:

ადარ მსურს ქნარი, საკრავად სტვირი,
არ ზედ დამღერა, აწ ამას ვსტირი:
კრუმან საწუთრომ მარიდა პირი,
არ აღმისრულა მან დანაპირი.

შკითხა ცოდვისა, მიკენა ძვირი,
ვით გალსა ხესა განმიკმო ძირი;

დამაგლახაკა, გამკადა მწირი,
საყვარლისაგან მქნა განაწირი.

გული მიშავა ვითა ნახშირი,
გამაყრევინა თავ'ე თმა ხშირი,
პირი დამიჭკნო ვითარცა ჩირი,
დამაშვებინა დაღმა ჩიჩვირი.

შემყარა ძნელი ილაო ჭირი,
გულზედ მასვია მქველად დანაჭირი;
მომიახლოვდა მწარე სიკვდილი,
ცელ-გალესალი კრმალ-ამოწვდილი.

ვინ ხართ ღუთიანი და მადლიანი,
კოდ-სასწორ მართალ სწორ-ადლიანი,
გთხოვ შემიბრალოთ, როს მკვდარი მნახოთ
შენდობა მითხრათ, როცა დამმარხოთ!

ვისაც რა გცოდნე, ვითხოვ შემიდნოთ,
ჩემზედ გონება აღმოიწმინდოთ;
მე აღარ ძალმიძს თქვენი რამ წყენა, —
სიტყვის თქმად ენა მე დამეყენა.

თუ გინდათ კიდევ მაგინოთ თქვენა,
ვერ გავიგონებ, დამიდგა სმენა;
აღარ მაქვს სუნთქვა, არც ამოქნეშა.
მანვე დამშალა, ვინც აღმაშენა.

მცხედრად მდებარე ვულ-კელ-კრეფული.
მივალ, არ მიმდევს თან ერთი ფული;
თუ რამე მაქვდა, ყველა მანდ დამრჩა:
ყმა, სახლ, ბაღ, ბოსტან, თეთრი თუ ფარჩა.

ყველას გაფიცებ ამ საფიცარსა:
თუ ღმერთი გწამდეთ: ამ სამს ფიცარსა
ნუ გაიძნელებთ ასაშენებლად,
გარს ნურას უზამთ დასაშვენებლად.

ნუ გაირჯებით შესაღებლად.
მსუბუქი ქენით წასაღებლად.
ფასს ნუ დაჰკარგავთ დასახატავად.
თეთრს გაუფრთხილდით დასაფანტავად
მალ მეშლების მას სილამაზე, —
მიწა ეყრების, ქვა, სილა მაზე.

ვისაც გინდოდესთ თქვენ ჩემთვის კარგი,
თან გამატანეთ ასეთი ბარგი,
რომ ცუდ-უბრალოდ არ დამეკარგოს,
საწყალ ჩემ ცოდვილ სულს რამე არგოს.

ჩემს ცოდვილ სულსაც ეს შეეწევა:
მღვდლის წირვა-ლოცვა, საკმეგლის კმევა,
შშიერთა კმევა, შიშველთა ცმევა,
უსამართლობით არვისა რთმევა.

მკვდარს არას მარგებს ტყება-ტირილი,
ვერ გამაცოცხლებს თავს დაყვირილი;

სჯობს არ ჩაიკვავთ ტანთ ძაძა-ფლასი,
მიმიცეთ რამე მღვდელთ წირვის ფასი.

ვამე ცოდვილსა, მე უმადლოსას,
დავრდომილობით უხუც-უმღვდლოსა!
მე ვინ მილოცავს, ან ვინ მიწირავს,
ან ვინ დამპარხავს, ვინ დამიტირავს?!

უმკვიდრო ვიქმენ, არ დამრჩა შვილი
რომ მას აღენტო სანთელი-ცვილი,
ექნა ალაპი დაედგა ტაბლა:
ასე მაღალმან მე დამამდაბლა!

შატობრიანმა ღმერთი უცოლო კაცს შეადარა, ლაფორგმა სთქვა ერთ ლექსში, რომ კაცობრიობის ისტორია არის ერთი უცოლო კაცის ისტორია. არ ვიცი ეს რამდენად მართალია, მხოლოდ უეჭველია, რომ მთელი გურამიშვილის ლირიკა არის ერთი უცოლო კაცის აღსარება.

გურამიშვილის პოეტიკა დიდაკრიურია:

,ისმინე სწავლის მძებნელო! მიჰყევ დავითის მცნებასა

,ჯერ მწარე ჭამე—კვლავ ტკბილი, თუ ეძებ გემოვნებასა.

გურამიშვილი ტირის უცხოეთში, როგორც ებრაელები სტიროდენ ბაბილონში. ამართა იღვია საქართველოს გაერთიანებისა, რომელიც იმ დროს დაგლეჯილი იყო. გურამიშვილმა შეიგნო თავისი პოეტური დანიშნულება, როგორც მოვალეობა ღმერთის და კაცის წინაშე, მაგრამ მისი უსაზღვრო წამება გადალახავს მის ტენდენციებს და ქმნის ავტორისათვის მოულოდნელს პოეტიკას.

ეს არის პოეტიკა და ესთეტიკა ბოჰემის, საშინელების და მათხოვრობის.

გურამიშვილი თავისუფალია სპარსულ გავლენიდან, ის პირველი ნაციონალური პოეტიკა. გურამიშვილის რითმას ახასიათებს სიფაქიზე, ეს რითმა უფრო ორგანიულია, უფრო ნოყიერია, ვინემ ძველ პოემათა პრტყელი რითმები. გურამიშვილი ისე ხშირად არ იმეორებს ერთ და იმავე რითმას, როგორც რუსთაველი. მისი რითმები უშეტეს შემთხვევაში ქალურია, დაკტილური და ხმოვანი. მისი რითმა თოთხშეტმარცვლოვან ლექსში ხშირად რაინდულია. ათმარცვლოვან ლექსში მისი რითმა შეყენებულია მეღანქალით და უმეტესად ვაჟურია.

რუსთაველის რითმა ფოლადია, გურამიშვილის რითმა მინაა, რომელშიდაც მოსჩანს სამყარო. რუსთაველის რითმა მიგაფრენს როგორც ჰერანი და ხანდისხან ხრამში გადაგისვრის. გურამიშვილის რითმა კარუსელია—დატვირთული ზღაპრული ნიღაბიანი სახეებით.

მთელი მისი პოეზია ავტოპორტრეტია, ისე როგორც მისი უკანასკნელი სურათი. სევედის და ატირების შედეგადად უნდა ჩაითვალოს გურამიშვილის შესანიშნავი ,ანდერძი', ,სულის ამბავი' და ,სულის მოხსენება'. ჩვენი პოეზიის სწორუპოვარი შედეგებია— ,კაცის საწუთროსთან ცილობა', ,კაცის სიკვდილითან საუბარი'.

ალიტერაცია უსათუოდ დიდ როლს თამაშობს ,დავითიანში'. მომავალი კრიტიკოსი გამოარკვევს ამა თუ იმ ასოების იშვიათობას და სიხშირეს გურამიშვილის პოემაში. ჩემის დაკვირვებით მთელ პოემაში ხშირია ასო ,მ'—რომელიც ღმუილის—ესე იგი ჩივილის შთაბეჭდილებას სტოვებს. ხმოვან ასოებიდან ხშირია დავითიანში ასო ,ა'—რომელიც რემბოს დახასიათებით ტრაურულია.

გურამიშვილს აქვს ოცმარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ ათმარცვლოვან ლექსიდან:
,ნუ გძინავს სულო, აწ განიდვიძე, რომ არ შეიქნა ლამპარ შრეტილი', (121 გვ.)

თექვსმეტ მარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ რვა მარცვლოვან ლექსიდან:

,გაბრძანდა კახი-ბატონი, განიდგა კარაგ სევანი', (39 გვ.)

,სავარგონია მგონია, ეს სიტყვა გასოგონია. (65 გვ.)

თოთხმეტ მარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ შვიდმარცვლოვან ლექსიდან:

,ჰაადეო ადეო, გულით მოიწადეო'. (64 გვ.)

თოთხმეტ მარცვლოვანი—შემდგარი რვა მარცვლოვან და ექვსმარცვლოვან ლექსიდან:

,დიდება შენდა დიდება, სახით მზეთა მზეო!' (63 გვ.)

აქვს ცამეტმარცვლოვანი ლექსი:

,ჩემგან თვალად უარესი შენ შეიყვარე'. 142 გვ.)

ათმარცვლოვანი ლექსი შემდგარი ორ ხუთმარცვლოვან ლექსიდან:

ვინ ხართ ღვთიანი და მადლიანი

კოდ-სასწორ მართალ სწორ-ადლიანი. (202 გვ.)

აქვს თერთმეტმარცვლოვანი ლექსი:

,ცხოვრებასა ჩემსა მით ვატარებდი'. (143 გვ.)

რვა მარცვლოვანი ლექსი:

,ვადიდებ ღმერთსა ზენასა' (125 გვ.)

ექვსმარცვლოვანი ლექსი:

,იროკა ისამა,

,საბაოთ იწამა

,მამის და ძისამა

,და სულის თქმისამა. (126 გვ.)

ხუთმარცვლოვანი ლექსი:

,მუნ ვერსად ვნახე' (167 გვ.)

მოყვანილ ციტატების გვერდები აღნიშნულია ზაქარია ტიქინაძის 1911 წლის გამოცემის მიხედვით. ეს ციტატები საკმარისად მოწმობენ გურამიშვილის ზომათა სიუხვეს და მრავალფერობას.

გურამიშვილი ინტიმურია, მიგრამ მას ინტიმის გარდა ახსიათებს მერანის გაქანება და ვეფხის სისასტიკე („კაცის სიკვდილთან საუბარი“). გურამიშვილი შებოჭა ასკეტურმა მსოფლმხედველობამ, მან პოეზია მიიღო, როგორც დიდაკტიური მცნება, მაგრამ მისი ფანტაზია ქმნის წამებით აელვარებულ სამყაროს. გურამიშვილი განგებ შეაყენებს თავის ფანტაზიას, ღვთის მორჩილი, დავალებული სახარებით;—მისთვის ფანტასტიური წარმართული იქნებოდა და ამიტომ გურამიშვილს თავის ოცნების სადავე ხელში ეჭირა. თუ მაინც იფეთქებს მასში დემონიური, ეს იმას მოწმობს, რა დიდი პოეტური ცეცხლი ენთო მის სულში.

არტურ რემბომ სინამდვილე გადაიტანა პიზამიდებში, ბოდლერმა შუშის პეიზაჟში, ვერლენმა კალეიდოსკოპში. გურამიშვილმა აირჩია საიქიოთ ორი ვეებერთელა შავი და თეთრი სარკე—ჯოჯოხეთი და სამოთხე. ამ ორ სარკის შუა მისტიურ საქანაოზე ქანაობს გურამიშვილი და ჯოჯოხეთის შავი სარკე აკივლებს მას ისე, როგორც სამოთხის თეთრი სარკე.

პოეზიისათვის განსაკუთრებით ძვირფასია წარსული: ყველა მისი მოგონებები წარსულშია (საბერძნეთი, რომი) და პოეზიისათვის მომავალი მისაღებია იმდენად, რამდენათ მასში განხორციელდება წარსულის ლოზუნგები და ნაჩრდილები. ეს ფორმულა შემოძლია გავამართლო ბევრი მაგალითებით, გრიგოლ რობაქიძემ პანი გაცოცხლა პოეზიაში, პაოლო იაშვილმა აღადგინა პოეზიაში ცეცხლთაყვანისმცემლობის კულტი, ტიციან ტაბიძემ წარსულით გაანათა თავისი პოეზია (ქალღმერთი ქალაქები)

ვის შეუძლია დაიტრამბახოს და სთქვას, რომ არ ყოფილა ორეული და პირველად მოველინა კაცობრიობას? თვით უკიდურეს ფუტურისტს კრუჩინიხს ყავს წინაპარი—გოგოლის პეტრუშკა—ჩიჩიკოვის ლაქია და ხლესტაკოვი. (Петрушкѣ нравилось не то, о чем читал он, но больше самое чтение, или, лучше сказать процессе самого чтения. Что вот де из букв выходит какое нибудь слово, которое иной раз чорт знает что и значит. Гоголь—Мертвые души. Хлестаков: я, признаюсь, сам люблю иногда заумствоваться: иной раз прозой, а в другой и стишки выкинутся. Гоголь—Ревизор).

მთელი ტერმინოლოგია და პოეზია კრუჩინიხს ნასესხები აქვს გოგოლის დასახელებულ გმირებიდან.

ორი წლის უკან გრიგოლ რობაქიძემ წარმოსთქვა შესანიშნავი აფორიზმი: „სიმბოლიზმის დევიზი არის მარადისობა და ფუტურისმის—მომავალი“ სიმბოლიზმი არის ნიღბთა შესაბამება. სიმბოლოზე უფრო მაღალი საფეხური არის მითი. მითში სიმბოლო კარგავს საშვალების ხასიათს და პოულობს დამოუკიდებელ არსებობას. ამრიგად თანამედროვე პოეზია უბრუნდება წარსულს, (მითი გვიანდერძა წარსულმა საბერძნეთმა) პოლიუსები ხეღბიან ერთმანეთს. პოეზიაში არის მარადი ტრიალი—მომავალში მოსჩანს წარსული და წარსულში მომავალი. პოეზიაში იმდენი სახეები და იდეები დაეხეტება, ისინი ისე გულმოდგინეთ დაეძებენ ერთმანეთს, რომ შეხვედრა აუცილებელია. საჭო და ოფელია ერთმანეთს დაეძებენ, როგორც გამლეტი და ლოტრეამონი, კრუჩინიხი და ნოვალისი. პოეზიის და ლიტერატურის გმირებს (რომ ისინი მარიონეტები არ იყვენ) შეუძლიათ დააარსონ თავისი ლანდური სამეფო და სრულიად ნიგვატოვონ ჩვენ. გურამიშვილი, როგორც ვინჩი იყო მხატვარი და გამომგონი—მას გამოუგონია სარწყავი დი წისქვილის დასაბრუნებელი მანქანა. წარმოიდგენდა თავის თავს კუმბში, როგორც ვერარ და ნერვალი. (ვპიტაფია თავის თავს) მისი ანდერძი აგრეთვე მოგვაგონებს ჭრანსუა ვიონის სახელოგანთქმულ და ირონიულ სასოწარკვეთით სავსე ანდერძებს. პოეზია დიდი სარკოფაგია და დიდებულნი ამ სარკოფაგისა ისე სარგებლობენ ჩვენი ოცნებით, როგორც მათ უნდათ.

დიდია გურამიშვილის კავშირი მეოცე საუკუნის ქართველ პოეტებთან, მაგრამ ეს ცალკე გამოკვლევის საგანს შეადგენს. გურამიშვილი იყო მათხოვრობის ჯამბაზი და იმავე დროს მას არ უთქვამს ერთი ყალბი სიტყვა. დროა დავაფასოთ მისი მათხოვრობა და ჩავაცვათ მას ჩვენი ალტაცების პორფირი. ძონძები დაიხა მის ტანზე, ის ქვითინებს უდაბნოში, როგორც მეფე ლირი. დროა კორდელია ნუგეშით მივიდეს მასთან და დაუბრუნოს დაკარგული სამეფო.

1919 წ.

„მეოცნებე ნიამორები“ გამოცემები:

- „მეოცნებე ნიამორები“—ალმანახი 1919 წ. (გაიყიდა).
- სტეფან მალარმე—ლექსები და პროზა (გაიყიდა).
- „მეოცნებე ნიამორები“—ალმანახი. წიგნი მეორე 1919 წ. (გაიყიდა).
- „მეოცნებე ნიამორები“—ალმანახი. წიგნი მესამე 1919 წ. (გაიყიდა).
- კოლაუ ნადირაძე—ბალდახინი. წიგნი ლექსების. ფ. 100 მ.
- „მეოცნებე ნიამორები“—ალმანახი. წიგნი მეოთხე 1920 წ. ფ. 30 მ.

მ შ ა დ დ ე ბ ა :

- „მეოცნებე ნიამორები“—წიგნი მეხუთე.
- „ლექსიკონი ქართველ პოეტების“.

„კირჩხიბის“ გამოცემები:

- „ახალი პოეზიის ანტოლოგია“ ფ. 50 მ.
- ვ. გაფრინდაშვილი—დაისები. წიგნი ლექსები. (გაიყიდა).

მ შ ა დ დ ე ბ ა :

- „ფრანგი პოეტები“—ფრანგული პოეზიის ანტოლოგია—ბიოგრაფიებით და პორტრეტებით.

შემოდგომაზე გამოვა:

შვილდოსანი

თანამშრომლების ახალი შემადგენლობით.